

CZU 37.091:378.1+159.92:796

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8859-9940>

e-mail: grimalschi.teodor@mail.ru

CREATIVITATEA ȘI INTELIGENȚA CA FENOMEN PSIHOPEDAGOGIC-ACMEOLOGIC ÎN PREGĂTIREA SPECIALISTULUI DE EDUCAȚIE FIZICĂ

Grimalschi Teodor,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Keywords: *creativity and intelligence, acmeology, professional capacity, Physical Education specialist, creative attitude, motivation, vocation, specialized higher education, restructuring areas.*

Abstract. *The acmeological context of the Physical Education specialist training is based on the in-depth scientific knowledge of the didactic content. The professional capacity and the innovation of applied solutions are part of the psychological substructure of pedagogical creativity as resourcefulness aimed at: intelligence, thinking, imagination, special skills and attitudes (affective, motivational, character) [3, p.64], characteristic of the special vocation as summary of the deliberate practice [9, p.182] in the field, keeping the central role for the scientific progress of the specialized higher education society.*

The evolution of an educational society based on knowledge in creativity [9, p.171] depends both on the scientific productivity of the active-creative teacher's personality and by areas or levels of restructuring the system of organizing, teaching – learning – evaluating the instructive-educational process content, for the distribution of scientific acmeological knowledge, related to creative activity and intelligence, in terms of professional development.

Descrierea situației în domeniul investigației și identificarea problemei de cercetare. *Cercetările demonstrează faptul că reprezentarea permanentă a acmeologiei pregătirii profesionale a specialistului de Educație Fizică depinde în mare măsură de factorii primi, ceea ce are rol determinat: natura conținutului procesului de învățare ale disciplinelor academice de specialitate, obiectivele-cheie și specifice ale unităților de învățare, construirea propriului sistem de formare a cunoștințelor după interese, responsabilitate de învățare, gândirea productivă de ordin superior, diferențe de dezvoltare a încrederii în sine, nivelul*

individual de competențe interioare, accesibilitatea competențelor necesare pentru activitatea creativ-profesională în meniul de aplicare.

Aceste funcționalități ale pregătirii profesionale acmeologice depind în mare măsură de diversitatea biopsihoenergetică socială a grupului academic de instruire: activitatea psihică, emoțională și gândirea [12, p.179-200]. După V. Tihoplav și T. Tihoplav gândirea, ca instrument și potențialitate de cunoaștere, operează la **nivel redus, medie durată și de mai mare amploare**.

Gândirea redusă manifestă un potențial mic de energie psihică, ce influențează istovitor la activitatea de evoluție a memoriei senzoriale (vizuală, auditivă, gustului mișcării și a.) [12, p.190].

Gândire de mare amploare se datorează creșterii și economisirii potențialului energetic psihic și creșterii tendinței spre eficiență a activității de învățare, de investiții și investigații [10, p.319]. Fizicianul teoretic A. Merton confirmă evenimentul prin formarea unui câmp funcțional de energie psihică, denumit „egregor” al grupului social [11, p.226], recunoscut și de V.Teplov, ca energie biopsihică colectivă [12, p.191]. În cazul formării grupei academice de pregătire profesională de specialitate cu energie psihică și fizică micșorată (ca exemplu, în anii crizei pandemiei epidemiologice 2019-2022, din experiența activității didactice al autorului), s-a observat productivitate și frecvențe energetice reduse, considerat funcționare scăzută de inteligență și creativitate, comportament inacceptabil, se evidențiază refacerea responsabilității și micșorarea atitudinii mintale [7, p.223].

Membrii colectivului abilitați energetic, poate să organizeze și autoorganizeze un învățământ cu program științifico-metodic orientat spre instruirea profesională, la nivel de transmitere a informațiilor, prin exerciții de interactivități și de activități constructive bazate pe interschimbul de informații și idei [4, p.61-62].

În contextul actual al educației creative și inteligenței, T. Callo admite că este cazul să-i permitem subiectului să se manifeste prin toate, dezvoltându-i sentimentul de mulțumire pentru faptul că este și abil, și priceput, și capabil să aibă anumite deprinderi și dexterități „salvatoare” în diverse situații existențiale [1, p.115].

Scopul lucrării constă în determinarea tendințelor evoluției sistemului de pregătire a specialistului de Educație Fizică în baza modernizării particularităților de creativitate și inteligență ca fenomen psihopedagogic-acmeologic.

Pentru atingerea acestui scop s-a propus realizarea următoarelor **obiective**: Studiarea esenței creativității și inteligenței ca subansamblu al învățării interactive; analiza studierii curente și a transformărilor paradigmatică ale

învățării centrate pe creativitate și inteligență; estimarea efectelor strategiilor instruirii interactive creativ-inteligente.

Noutatea și originalitatea științifică este determinată de faptul că în mediul științific de pregătire a specialistului de Educație Fizică a fost întreprinsă o modernizare a cercetării din perspectiva examinării complexe a fenomenului creativ și inteligență psihopedagogic-acmeologic ca fenomen social instituțional, la nivel de restructurare al sistemului de predare – învățare.

Valoarea teoretică și aplicativă a lucrării constă în conceptualizarea fenomenului psihopedagogic-acmeologic și a paradigmei inovatoare a comunicării unităților de conținut bazat pe instruire interactivă. Utilizarea recomandărilor propuse va permite eficientizarea sistemului de predare-învățare prin implementarea strategiilor instructive psihopedagogice-acmeologice. Rezultatele studiului pot servi drept baza metodologică pentru elaborarea unui model de proiectare rațională în pregătirea specialistului de Educație Fizică cu înalte valențe creative și inteligențe.

Metodologia și organizarea cercetării.

1. Cercetarea esențelor teoretico-conceptuale, metodologice și practice expuse în literatura de specialitate.

2. Metoda observației.

3. Metoda convorbirii (interviul).

4. Metoda proiectelor la nivel de proces.

5. Metoda înregistrării de progres în termeni de comunicare – cunoaștere – creativitate.

6. Modelarea pedagogică în aspect de inteligență.

7. Metoda matematico-statistică de prelucrare și interpretare a datelor obținute.

În vederea stabilirii nivelului general de formare a specialistului de Educație Fizică s-a realizat testarea inițială și finală pe un număr de 20 subiecți într-o zonă de activitate didactică al anului de studii 2022-2023.

Constatări și rezultate. După Sternberg R.J. și Libart T.I. (1995) activitatea creativă este formată din șase elemente principale convergente: *inteligența, cunoașterea, modurile de gândire, personalitatea, motivația și mediul* (9, p.204-207). Prin urmare, inteligența nu este decât una din aceste șase forțe care, îmbinându-se, generează gândirea și comportamentul de tip creativ. Conform acestei teorii, trei aspecte ale inteligenței sunt esențiale pentru creativitate pedagogică: *capacitatea de a analiza, de a sintetiza și de concretizare*, ca „teorie acmeologică triarhică integrativă” ce cooperează în cadrul funcționării creative [8, p.607-627].

În aspect de asigurare al progresului procesului de activitate didactică este necesar de schimbat gândirea, adică atitudinea mintală [1, p.129], forțele motivaționale ce generează creativitatea și inteligența prin implicarea personală în muncă în orice domeniu, stăpânind efectele autocunoașterii, autodisciplinii, stăpânirea de sine și echilibrarea emoțiilor.

Rezultatele cercetării au demonstrat foaia de parcurs a unui modul de reorganizare/ tranziție a formelor activității de instruire la nivel metodologic al procesului de învățământ. Analiza și sinteza celor obținute au permis identificarea funcției a unor niveluri sau zone de dezvoltare al domeniului de specialitate, de restructurare de ordin calitativ și autodeterminare profesională:

1. Zona restructurării curente, sau parțiale incipiente, la nivelul structurii procesului de instruire inovatoare individuale sau de grup, fiind partea analitică a inteligenței și cunoașterii imediate a rezultatelor obținute implicată în creativitate. În acest sens se vizează cum are loc perfecționarea sau modernizarea primară a unor blocuri de structuri în predare-învățare pe diferite circuite curriculare în cadrul căruia se obține dezvoltarea exprimării individuale de percepție și atenție, bazate pe înțelegerea celor menționate și implicate în învățarea logică și în creație. Se determină capacitatea reală de a rezolva problema de amploare a scopului și obiectivelor procesului de instruire.

Se identifică potențialul/talentele psihopedagogice.

Soluțiile creative, operații – conținut – produse, sau determinat prin talentul în exprimare verbală și aplicativă a terminologiei exercițiilor elaborate și demonstrarea potențialului creativ conform proiectului model în baza concentrării memoriei și integrării cunoștințelor.

Profesorul are posibilitatea să încerce o mai bună adecvare a predării la obiectivele urmărite, să-și reorganizeze sau să-și revizuiască propria activitate, să poată proiecta sarcinile de învățare pe diferite niveluri, să susțină în mod contact sentimentul de reușită în conștiința fiecărui subiect.

2. Zona medie a restructurării periodice. Tranziția se desfășoară conform tematicii unităților de învățare, are loc procesul de activare a memoriei. Se concentrează și se valorifică capacitățile de inovare permanentă a activităților specifice și efortul personal progresiv de învățare, a mobilizării tuturor funcțiilor intelectuale și psihoenergiilor emoțional-motivaționale în raport cu sarcina de învățare dată, pentru asigurarea progresului fiecărui individ angajat într-un proces de învățare, de a modifica situația de învățare sau ritmul pentru progres în zona respectivă pentru a aduce îmbunătățirea sau corecțiile potrivite ca un rezultat al exersării deliberate, având o motivație mai puternică ce ușurează activitatea creativă.

3. Zona globală reformatoare/restructurale, pe tipuri de organizare al procesului instructiv – educativ, schimbarea finalităților și a structurii sistemului de predare – învățare – evaluare și a conținuturilor procesului de activitate conform unui model de proiectare bazat pe interacțiune socială a studenților ce implică difuzarea inovației necesare pentru transformarea calitativă a sistemului de învățământ. Efectuarea unor activități constructive și înregistrări de progrese în cunoștințe activ-creative și de inteligență reprezintă triada educațională integronică și rolul psihopedagogic în pregătirea specialiștilor [4, p.63].

Valoarea propriilor idei de creativitate și inteligență s-a calculat utilizând formula $k = \frac{a}{n} * 100\%$, unde: a – numărul de itemi rezolvați corect, determină asigurarea progresului formativ-creativ; n – numărul total de itemi, prin evaluare normativă, de inteligență [6, p.27]; k – coeficientul * 100%. Rezolvarea corectă a 56 itemi a fost apreciată cu nota 10,0 (zece), 28 itemi din 56 cu nota 5,0 (cinci), mai puțin de 28 itemi, rezultatul a fost ignorat [6, p.29]. Capacitatea scăzută de creativitate a avut posibilitate să fie pus în situație de ași dezvolta ideile slabe, până să fie recunoscute la nivel de progres, punând accentul pe memorie, bazată pe înțelegerea celor menționate și implicată în învățarea logică și în creație, de formare psihopedagogică-acmeologică.

Nivelul creativ și productiv obținut s-a calculat în procesul instructiv-educativ în timpul desfășurării zonei restructurării curente/parțiale, considerat prima zonă de formare profesională, care a cuprins performanțele speciale:

1. Cunoașterea terminologiei de specialitate, ca sistem de comunicare calitativă.

2. Cunoașterea legăturii globale a grupelor sistemului neuro-muscular conform principiilor anatomice de repartizare pentru acțiuni motrice calitative.

3. Elaborarea proiectului model inovativ și aplicării acțiunilor parțiale în practică la nivelul inteligenței simțului chinestezic de expresivitate, inteligenței motorie a mișcării [5, p.52-55], considerate acțiuni de transfer în cadrul zonei a doua de restructurare periodică.

Nota medie apreciată înaintea unității de restructurare curentă a fost de $5,10 \pm 0,22$, la etapa finală a zonei, după desfășurarea restructurării valoarea muncii creative a fost apreciată cu $9,0 \pm 0,09$. Semnificația calculată ($t=3,92$) este mai mare decât cea tabelară la $P < 0,001$.

Prin urmare, putem concluda că diferența constantă între rezultatele celor două evaluări curente/formativă și cea normativă este semnificativă, cu probabilitate de 99,9%, rezultatele fiind mai performante la finele restructurării curente, având o funcție de creativitate și inteligență acmeologică ce îi entuziasmează pe subiecți.

Concluzii și recomandări

1. Cercetările experimentale efectuate au confirmat faptul că climatul de formare a specialistului de Educație Fizică în aspect psihopedagogic-acmeologic este supus în primul rând, prin rolul pe care îl are activitatea de învățare în procesul instructiv-educativ, în al doilea rând, zona structurii învățământului formativ de predare, de validare și comunicare clară a ideilor.

2. Activitatea de predare-învățare creativă și inteligentă desfășurată în structura învățământului de specialitate se reformează în trei hotare de cunoaștere, de aptitudine specifice ce se suprapun maxim cu procesele de gândire creativă, trei zone progresive la situații noi de transfer:

- Zona restructurării curente/parțiale;
- Zona restructurării periodice a ciclului curricular;
- Zona globală reformatoare progresivă de natură a relației integrative dintre creativitate și inteligență, în aspectul atingerii nivelului superior de funcționare a cunoștințelor, competențelor și atitudinilor.

3. Se constată diferențe semnificative la pragul 0,001 cu probabilitate de 99,9% între modul de desfășurare al procesului instructiv-educativ în zona curentă de zona periodică de reformare/restructurare al învățământului prin exersări deliberate de activități creative și inteligente în domeniu.

4. Cercetarea evidențiază că subiecții ce se consideră mai puțin valorizați prin responsabilitate negativă, indiferențe individuale, interpretate ca motive, comportament neadecvat, lipsă de vocație, reacție afectivă întârziată și integrați în activitatea profesională întâmpină dificultăți în reușită, în modelarea mintală [1, p.16], atitudinea fatalist-pesimistă [1, p.30], ce nu asigură latura afectiv-energetică a cunoașterii, care oferă elemente fundamentale de idei noi, creativitate și inteligență maximă. Cu cât există mai multe astfel de bariere, cu atât mai scăzute sunt șansele ca subiecții cu potențial creativ să joace un rol în domeniu.

Bibliografie

1. CALLO, T. Cum își asumă competența atitudinea? În: *Pedagogia practică a atitudinilor*. Chișinău: Litera, 2014. 234 p.
2. CERGHIT, I. *Metode de învățământ*. Iași: Polirom, 2006, p. 73-76.
3. CRISTEA, S. Creativitatea pedagogică. În: *Dicționar de pedagogie*. Chișinău-București: Litera. Litera internațional, 2000, p. 64.
4. GRIMALSCHI, T. Sugestii de operaționalizare a obiectivelor pedagogice în gimnastică – de la capacități la inteligență și creativitate. În: *Știința Culturii Fizice*. Chișinău: Ed. Universității Transilvania Brașov în colaborare cu ONEFS Chișinău, 2005, p. 52-55.

5. GRIMALSCHI, T. Recrudescențe în formarea profesională de cunoaștere științifică a fenomenelor de tranziție în acmeologia sportului. În: *Formarea continuă a specialistului de cultură fizică în conceptul acmeologic modern*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. 2 decembrie 2021. Ediția 2. Chișinău: Valinex SRL, 2021, p. 59-63.

6. MEYER, G. Diferite tipuri de evaluare. În: *De ce și cum evaluăm*. Iași: Polirom, 2000, pp. 25-29, 63.

7. SHIELDS, I.W., Whitehall, G.C. Neutralisation and delinquency among teenagers. In: *Criminal Justice and Behavior*. 1994. nr. 21(2). p. 223-235.

8. STERNBERG, R.J. Implicit theories of intelligence, creativity, and Wisdom. In: *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 1985, pp. 408, 607-627.

9. STERNBERG, R.J. *Manual de creativitate*. Iași: Polirom, 2005, pp.171, 182, 204-207, 229.

10. ȘCHIOPU, U. Gândirea. În: *Dicționar de psihologie*. București: Babel, 1997, p. 317-319.

11. МЕРТОН, Э. *Введение в теософию. Космическая иерархия*. Москва: Леди-Л., 2000, с. 226.

12. ТИХОПЛАВ, В.Ю.; ТИХОПЛАВ, Т.С. Психическая активность человека. В: *Жизнь напрокат*. Санкт-Петербург: И.Д. – Весь, 2004, с.179-200.